

Ait Olmadığına Emin, Katkı Sunmaya Kararlı: Sınıf Öğretmenliği Mezunu Ücretli Öğretmenler

KÖY OKULLARI DEĞİŞİM AĞI DERNEĞİ
Kuruluş tarihi: 5 Aralık 2016

www.kodegisim.org

bilgi@kodegisim.org

Osmanağa Mah., Söğütlüçeşme Cad.
No: 56, Altın Çarşı - 89 Kadıköy/İstanbul
0216 343 73 43

@kodegisim

Teşekkür

KODA olarak 2016 yılından beri köylerdeki çocukların iyi eğitim alabilmesi için öğretmenleri ve aileleri güçlendirmek üzere çalışıyoruz.

Yürüttüğümüz her programda çalıştığımız alanı daha yakından tanıdık, yeni ihtiyaçlarla karşılaştık, yeni çözümleri ağımıza katılanlarla geliştirdik. Muş'tan Aydın'a, Bursa'dan Batman'a, Kastamonu'dan Şanlıurfa'ya Türkiye'nin dört bir yanından birbirinden farklı anılarla heybemizi doldurduk. Kırsalın, köyün, köy okulunun ve bu ekosistemde yer alan her bir kişinin rolünün önemine tanık olduk. Çocuğun çevresindeki yetişkinlerle sahada bilfiil çalışma yürütürken, yarattığımız etkiyi artırmak kadar kadar, alandaki ihtiyacın da daha görünür olması için her sözümüzü verilerle desteklemenin gerekliliğini gördük. Her krizde kırsalın daha iyisini inşa edebilmek için türlü fırsatlar barındıran bir alan olduğu bilinciyle kırsala özgü politikalar geliştirebilmek, kentlerde yoğunlaşan ilgiden kırsalın hakkı olanı alabilmek, 8 yılda biriktirdiklerimizi sayısal verilerle de aktarabilmek için bu yazı dizisini hazırladık.

Fikir oluştuğunda pandemiyi atlattığımız ancak henüz 6 Şubat Depremleri olmamıştı. 6 Şubat sonrasında köy okuluna dair bildiklerimiz tekrar sınıandı. Başlangıçta yazılanlar defalarca silindi, tekrar yazıldı. Bu sırada yolumuz STGM ekibiyle kesişti, birlikte Hatay köylerinde bu yazı dizisinin nereye denk geldiğini anlatmak üzere bir de video hazırladık.

Yazı dizimiz kolektif bir emeğin ürünü. Bu yüzden başta Betül Balcı, Demet Taşkan, Gökçen Karaman, Hatice Azın, Muhammed Atalay, Nur Akdemir, Okan Pala ve Öykü Kocaman olmak üzere deneyimleri ve fikirleriyle yazılarımıza katkı sunan, yolumuzun kesiştiği tüm ekip üyelerimize;

Anlatmak istediklerimizin gözlere, kulaklara hitap etmesini sağlayan videonun ortaya çıkmasında emeği geçen STGM ekibi üyeleri Ezgi Karataş, Hakan Ataman, Murat Özçelebi ve Özge Azap'a;

Ve 8 yıl boyunca köyünü, okulunu, deneyimlerini bize açan tüm öğretmenlere, öğretmen adaylarına, velilere, muhtarlara, akademisyenlere ve gönüllülere teşekkür ederiz!

Ait Olmadığına Emin, Katkı Sunmaya Kararlı: Sınıf Öğretmenliği Mezunu Ücretli Öğretmenler

Bir köy okulunda görevli iki öğretmen... İkisi de sınıf öğretmenliği bölümü mezunu. Aynı saatte kalkıyor, benzer yolları alıyor, sınıfı temizliyor, çocuklar gelmeden sobayı yakıyor, aynı derslere girip son ders zili çaldıktan sonra ertesi gün yapılacak etkinliklerin hazırlıklarına aynı vakti ayırıyor. Bu iki öğretmeni birbirinden ayıran ise birinin “sözleşmeli / kadrolu”, diğersinin “ücretli” öğretmen olarak görevlendirilmesi. Bunun ne anlama geldiğini, Türkiye’de öğretmen istihdamındaki farklı modellerden ve bu modellerden biri olan ücretli öğretmenin pratikteki sonuçlarından bahsettiğimiz bu yazımızda aktarmaya çalışacağız.

Türkiye’de öğretmenler kadrolu, sözleşmeli ve ücretli olmak üzere üç farklı biçimde istihdam ediliyor. Her üç istihdam modeli de 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa¹ göre düzenleniyor, ancak aralarında belirgin farklılıklar var. **Kadrolu öğretmenler** devlet memuru statüsüne sahip, asli ve sürekli olarak görev yapan öğretmenler. **Sözleşmeli öğretmenler** de kadrolu öğretmenlerle aynı hak ve sorumluluklara sahip, ancak kanunun farklı bir bendine göre göreve getiriliyorlar ve sözleşme ile istihdam edilen kamu hizmeti personeli statüsüne sahipler. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) uygulamada yeni öğretmen atamalarını “sözleşmeli öğretmen” olarak gerçekleştiriyor. Sözleşmeli öğretmenler meslekteki aday öğretmenlik dönemlerini tamamladıktan sonra kadrolu olmaya hak kazanıyorlar.

Ücretli öğretmenlik ise aslında bir istihdam modeli değil. Öğretmen açığı olan okullarda ya da kadrolu öğretmenin okulda bulunmadığı zamanlarda (izinli, raporlu vb.) eğitim-öğretimin aksamaması için, İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri tarafından ders ücreti karşılığında görevlendirilen öğretmenlere deniyor. Yalnızca zorunlu hâller ve istisnai durumlar için, dersler boş geçmesin diye öngörülmüş bir uygulama iken, zaman içerisinde öğretmen istihdamında yerleşik bir uygulamaya dönüşüyor². Acil ihtiyaçlar için geçici olarak görevlendirilen ücretli öğretmenler, uzun yıllar buldukları bölgede görev yapmaya devam edebiliyor. Ücretli öğretmenlik uygulamasından özellikle kırsal mahalle ve köylerdeki öğretmen açığının karşılanmasında faydalanılıyor.

Ücretli öğretmenlik için başvuranlar, eğitim fakültesi mezunu olmak zorunda değil. Eğitim fakültesi mezunları önceliklendirilse de 4 yıllık lisans mezunu olan herkes ve bazı 2 yıllık ön lisans bölümlerinden mezun olanlar ücretli öğretmenlik yapabiliyor. Pedagojik bilgisi olmayan kişilerin öğretmenlik görevi üstlenmesinin çocuklara yansımaları, bu yazıda değinilmese de, altı çizilmesi gereken önemli bir tartışma konusu.

¹ Resmî Gazete. (1965, 23 Temmuz). Devlet Memurları Kanunu. (Kanun No. 657, Sayı: 12056).

² Tunç, B., & Taner, S. G. (2020). Kamusal eğitim ve eğitim hakkı bağlamında ücretli öğretmenlik uygulamasının değerlendirilmesi. *Journal of Advanced Education Studies / İleri Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 22-44.

Ücretli öğretmenler, kadrolu veya sözleşmeli öğretmenlerle aynı özlük haklarına sahip değil. Ders başına aldıkları ücretler, kadrolu öğretmen maaşının ancak belli bir kısmı kadar oluyor. Örneğin hafta içine denk gelen resmi tatillerde ders vermedikleri için ücret de almıyorlar. Sigorta primleri de yine ders saati üzerinden hesaplandığı için daha sınırlı. Bir yıllık sözleşmelerle istihdam edildikleri için yıl sonunda sözleşmelerinin yenilenip yenilenmeyeceği, hatta yıl içerisinde buldukları yerdeki kadronun doldurulmasıyla görev sürelerinin dolup dolmayacağı da belli değil. Benzer şekilde ücretli öğretmenler, sözleşme dönemi boyunca karşılıklarına daha güvenceli bir iş imkanı çıktığında bu geçici pozisyonlarından hızla ayrılabilirler.

Türkiye’de ücretli öğretmenlerin sayısına dair resmî bir veri paylaşmıyor, ancak Türk Eğitim-Sen’in 2023-2024 eğitim-öğretim yılı için 71 ilden tek tek topladığı verilere göre Türkiye’de yaklaşık 67 bin ücretli öğretmen çalışıyor ve bu öğretmenlerin yaklaşık 28 bini eğitim fakültesi mezunu³. Öte yandan yine aynı verilere göre Türkiye’de norm kadro ihtiyacı, yani “Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında bulunması gereken yönetici ve öğretmen sayısı”⁴ açığı 91 binin üzerinde. Bir de resmî olmamakla birlikte eğitim sendikalarına göre atama bekleyen öğretmen sayısının 700 binin üzerinde olduğunu⁵ ve bu havuza her yıl Kamu Personeli Seçme Sınavının (KPSS) Eğitim Bilimleri testine giren yüzlerce öğretmen adayının eklendiğini göz önünde bulduralım. Karşımıza çıkan tabloda bir yanda büyük bir öğretmen açığı, bir yanda çok sayıda atanamayan öğretmen adayı ve diğer yanda da güvencesiz bir biçimde öğretmenlik mesleğini sürdüren, önemli bir kısmı atanamamış eğitim fakültesi mezunlarından oluşan ücretli öğretmenler yer alıyor.

Burada bir mola verip ücretli öğretmenlik uygulamasının hangi dönemde ortaya çıktığını ve yıllar içinde nasıl dönüştüğünü açıklamak yerinde olacak. Literatür bize Cumhuriyet’in ilk yıllarında uygulanan eğitim politikalarının “özgür ve sorumlu bir ulus bireyi”⁶ yaratmaya yönelik olduğunu gösteriyor. Bu dönemde öğretmen yetiştirme görevi Köy Muallim Mektepleri, Köy Eğitimcileri Kursu, Köy Enstitüleri, İlk Öğretmen Kursları gibi okullarda ve 1950-1980 arası öğretmen okulları ve öğretmen liselerinde iken 1982’den itibaren⁷ öğretmen yetiştiren bütün kurumlar, ya var olan ya da yeni açılan üniversitelere bağlanıyor. Yetiştirilen öğretmenler kadrolu olarak veya vekil, sözleşmeli, geçici gibi esnek biçimlerde istihdam ediliyor. Öğretmen açıklarını kapatmak veya belli bir konuda uzmanlığı olan kişilerin ders verebilmesini sağlamak için geliştirilen bu esnek istihdam biçimlerinden “vekil öğretmenlik” modelinin yerini 2005 yılında ücretli öğretmenlik sistemi alıyor⁸.

³ Türk Eğitim Sen. (2023, Aralık). Eğitimde acil durum alarmı çalıyor: Ücretli öğretmenlik kaldırılmalı. 71 ilde 66 bin 780 ücretli öğretmen çalıştırılıyor. Türk Eğitim Sen Web Sitesi.

⁴ Resmî Gazete. (2014, 18 Haziran). Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumları yönetici ve öğretmenlerinin norm kadrolarına ilişkin yönetmelik (Bakanlar Kurulu Kararı: 16/6/2014, No: 2014/6459). Sayı: 29034.

⁵ Eğitim İş Sen. (2021, 10 Eylül). 15 bin öğretmen ataması ‘mı’ gibi yapılmaktadır. Eğitim İş Sendikası Web Sitesi.

⁶ Hesapçioğlu, M. (2009). Türkiye’de Cumhuriyet döneminde eğitim politikası ve felsefesi. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 29, 121-138.

⁷ 20 Temmuz 1982 tarih ve 17760 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile.

⁸ Doğan, S., Demir, S. B., & Turan, N. (2013). Ücretli öğretmenlik uygulamasının değerlendirilmesi. Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8(12), 371-390.

Literatürdeki çalışmalar, bu uygulamaya geçişin nedenleri arasında öğretmen açığı olmasına rağmen yeterli kadro oluşturulmamasının, kamuda personel maliyetini azaltmaya yönelik önlemlerle birlikte esnek istihdam modellerinin yaygınlaşmasının ve öğretmeni olmayan kırsal yerleşim yerlerindeki açığın kapatılması için daha iyi bir alternatif geliştirilememesinin altını çiziyor¹⁰. Bu sistemde ücretli öğretmenler de geçici olarak görevlendiriliyor ama vekil öğretmenlere kıyasla özlük hakları açısından daha dezavantajlılar. Dahası, 2016 yılından itibaren ücretli öğretmen görevlendirmelerinde ciddi bir artış yaşandığı tespit ediliyor⁹ ve bu uygulamanın öğretmen ihtiyacını karşılamanın standart bir yöntemi haline geldiği anlaşılıyor. Baş edilmesi gereken güçlükler aynı, üretilebilecek çözümler benzer olsa da kadrolu, sözleşmeli öğretmenlerle özlük hakları bakımından denk olamayan ücretli öğretmenlerin deneyimlerine bir de yabancılık ve veliler, öğrenciler ve meslektaşlar tarafından kabul görmeme duygusu ekleniyor.

“O yalnızlık halini hâlâ üzerimden atamam, hâlâ da kimseden bir şey isteyemem.”

Sınıf Öğretmenliği Mezunu Ücretli Öğretmen

Ücretli Öğretmenliğin Ücreti Ne?

Köy Okulları Değişim Ağı Derneği (KODA) olarak yaptığımız araştırmalarda ve sahada öğretmenlerle yürüttüğümüz çalışmalarda kırsalda ücretli öğretmenlerin yoğunluğu ile sıkça karşılaştık. Bu yazı için çıkış noktamız ise 2019’dan beri sınıf öğretmeni adaylarına yönelik olarak uyguladığımız Köye İlk Adım Programı’nı¹¹ tamamlayan gençlerin pek çoğunun üniversitelerinden mezun olup aile evlerine döndükten sonra atama beklerken evlerine yakın köylerdeki ilkokullarda ücretli öğretmenlik yapmaya başlaması oldu. Ücretli öğretmenliğe başlayan program mezunlarımızın göreve başladıkları ilk haftalara dair bireysel aktarımlarını çokça dinledik. 6 Şubat Kahramanmaraş Depremlerinin ardından ücretli öğretmen sayılarının özellikle kırsal alanlarda sıçrama yaptığını tespit etmemiz¹² ile birlikte konuyu daha detaylı ele almamız gerektiğini anladık. Deneyim paylaşımı toplantıları, odak grup görüşmeleri ve derinlemesine mülakatlar ile yeni öğretmenlerin başa çıkmaya çalıştığı en belirgin duygu olan yalnızlığı, dayanışma ile bir nebze olsun azaltmaya karar verdik.

Öğretmenlik Nerede Başlar?

Kırsalda ücretli öğretmenlik yapan yeni mezun sınıf öğretmenlerinin ücretli öğretmenlik sürecine dair deneyimlerini, yaşadıkları zorlukları ve sahip oldukları fırsatları anlamaya yönelik yaptığımız toplantı ve görüşmelerde dikkatimizi çeken ilk konu, bulguların içinden “Yalnız ücretli öğretmenliğe özgü olanları ayıralım,” dediğimiz noktaları ayıklamanın zorluğu oldu.

⁹ Türk Eğitim Sen. (2018, 28 Aralık). Türkiye genelinde ücretli öğretmenlerin sayısı 64 ilde 76 bin 605’e yükseldi. Türk Eğitim Sen Web Sitesi.

¹⁰ Doğan, S., Demir, S. B., & Turan, N. (2013). Ücretli öğretmenlik uygulamasının değerlendirilmesi. Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8(12), 371-390.

¹¹ KODA’nın sınıf öğretmeni adaylarına yönelik hazırladığı, 2019 Bahar döneminden beri çeşitli üniversitelerde uygulanmakta olan, kırsalda eğitime dair deneyimler etrafında şekillenmiş 13 haftalık bir eğitim programıdır.

¹² Köy Okulları Değişim Ağı (KODA). (2023, Şubat). Kahramanmaraş depremleri: Köylerde durum ne? KODA Web Sitesi.

Atanarak mesleğine yeni başlamış bir öğretmen ile ücretli öğretmen olarak başlamış bir öğretmenin kaygıları, sınavları ve umutları oldukça paraleldi. Bir diğer konu da öğretmenliğe başlama motivasyonu ne olursa olsun ücretli öğretmenlerin mesleğine tutunma dirayeti idi.

“Çevre mühendisi ya da branşı sınıf öğretmenliği olmayanlar... Mesela bir edebiyat öğretmeni var bizim okulda okul öncesine giriyor. ‘Çocuklar a harfini yazamıyor çıldırıyorum.’ diyor. Diyorum ki okul öncesinde bunlar yok o bizim işimiz, illa yazdırmak istiyorsan bahçede çalılarla yazdır, toprağa yazdır. A’ya benzeyen şeylere bakın etrafta, böyle etkinlikler yapın. Daha beş yaşındaki çocuğun eline kalem alıp da düzgün harf yapmasını beklemiyoruz biz sınıf öğretmenleri olarak. Ama işte sadece formasyon eğitiminin yeterli görüldüğü bir sistemde olmak hayal kırıklığına uğrattıyor beni.”

Sınıf Öğretmenliği Mezunu Ücretli Öğretmen

Sürecin zorlukları malum iken genç öğretmenler neden ücretli öğretmenlik yapmayı tercih ediyor? Harçlık çıkarma, boş durmak istememe gibi sebepler sıralanıyor elbette ama paylaşımlardan anlaşılan o ki temel motivasyon kaynağı çok başka: Mesleğe adım atmak. Staj sürecini yetersiz bulan genç öğretmenler bir an evvel sahaya inmenin gayreti ile ücretli öğretmenliğe başlıyor. Öte yandan, ücretli öğretmenler için uygulanan bir oryantasyon ya da eğitim programının olmaması genç öğretmenleri okula adaptasyon anlamında zorluyor.

“Stajda 15 öğrencim vardı, haftada bir gün. E öğretmen de yardımcı oluyordu, yalnız kalmıyordum. Bir anda 40 kişiyi karşımda görünce afalladım. Atanmış öğretmen de afallar belki ama oryantasyon almıştır neyle karşılaşacağını bilir en azından. Bizde başlangıç eğitimi de yok.”

Sınıf Öğretmenliği Mezunu Ücretli Öğretmen

Ücretli öğretmenlikte de üniversite yılları boyunca kurulan ilişkilerin ve biriktirilen deneyimlerin, örneğin bir sivil toplum faaliyetinde yer almanın meslekte yol gösterici olduğunu söylemek mümkün. KODA’nın Köye İlk Adım Programı’nı tamamlayan katılımcıların bu sayede farklı bölgelerden farklı deneyimlere sahip diğer öğretmenler ile kişisel ve mesleki anlamda kurdukları bağ, süreci iyileştiren bir durum olarak ortaya konuyor.

“Şansım KODA oldu. Mentiyim¹³. Terapiye gitsem bu kadar olurdu. [Mentor öğretmen] Sınıf yönetimi, davranış problemleri ile ilgili tavsiyeler verdi. Ben bir dönem bırakacaktım mesleği, üç ayda mahvoldum... Hoca sayesinde devam ettim. Kendimi hiç yalnız hissetmedim sayesinde.”

Sınıf Öğretmenliği Mezunu Ücretli Öğretmen

¹³ KODA’nın yürüttüğü Köy Öğretmenleri El Ele Programı kapsamında mesleğinin ilk yıllarındaki öğretmenler deneyimli meslektaşlarından mentorluk desteği almaktadır. Bu öğretmenler ‘menti’ olarak adlandırılır.

“Ücretli öğretmenliğe başladığım okulda KODA’lı bir öğretmen vardı. O çok yardımcı oldu. Ne olsa direkt sordum.... Hoca ne olsa can-ı gönülden cevapladı.”

Sınıf Öğretmenliği Mezunu Ücretli Öğretmen

Ücretli öğretmenlerin süreç boyunca ihtiyaç duydukları desteği ailelerinden ve sosyal ağlar vesilesiyle iletişim kurdukları diğer ücretli öğretmen arkadaşlarından aldıkları anlaşılıyor. Genellikle ailelerinin yanında kalsalar da bunun temel nedeni kira, yemek, faturalar gibi “dertlerle” uğraşacak maddi güce sahip olmamaları. Zira zaten düşük olan ücretlerini artırmak için verebilecekleri derslerin bir sınırı var, hatta tatillerde ders verilmediği için ücret kesintisi de söz konusu oluyor. Dolayısıyla doğup büyüdüleri köy ve kırsal mahallelerde, aşına oldukları bir kültürde mesleğe giriş yapmak önemli bir avantaj sağlıyor, ancak ücretli öğretmenler bu durumun rehavete yol açmasına da izin vermiyor. Mesleklerini kadrolu olarak yapabilmek için çalışmaya, KPSS’ye hazırlanmaya devam ediyorlar.

“Akşam anneme nazlanabiliyorum anne acıktım, çok yoruldu, beden dersinde yüzüme top geldi falan diye mesela [gülüyor]. Eve geldiğimde başka bir şey düşünmüyorum. Tek derdim KPSS ya da ertesi günün planını, etkinliğini düşünmek oluyor.”

Sınıf Öğretmenliği Mezunu Ücretli Öğretmen

“Zaten gideceksin”, “Bu çocuklar zaten böyle”, “Zaten okulda düzgün perde bile yok” gibi cümleler ile “zaten” bir ayağı okul dışında bırakılmış ücretli öğretmenin okul içinde kalmaya çalışan diğer ayağının altına bir sabun iliştiliyor. Köy halkının ve meslektaşların ücretli öğretmenliğe yönelik olumsuz algısı, genç öğretmenlerin zeminini daha da kayganlaştırıyor.

“Ben bekledim ki çocuklarla tanıştırsınlar, öğretmenlerin bile çoğu benle tanışmadı, iyi bari sınıf öğretmenliği mezunusun ama velilere ücretli olduğunu söyleme dedi tanışınlar, direkt sınıfa gönderdiler, sınıfa girdim veliler var soru soruyorlar hiçbir şey bilmiyorum sordukları sorularla ilgili. Yeni neslin velilerinin neler istediğini falan bilmiyorum. O yalnızlık halini hâlâ atamam, hâlâ da kimseden bir şey isteyemem.”

Sınıf Öğretmenliği Mezunu Ücretli Öğretmen

Paylaşımlarda, ücretli öğretmenliğin doğasında gitmek ve kalmak arasında daimi bir savaş olduğu anlaşılıyor. Üstelik mücadelenin cephesi de birden fazla: Atanmış öğretmenler, idareciler, veliler ve çocuklar... Ücretli öğretmenler her bir grup tarafından farklı bir kaygı ile karşılanıyor. Ücretli öğretmenlik zaman kısıtı olmaksızın basit bir istifa dilekçesiyle bırakılabiliyor. Bunun bir yaptırımı olmadığı için de öğretmenler biraz fazla zorlandıkları anda işinden ayrılabilir. Atama bekleyen öğretmenlerin atanması da ücretli öğretmenliği sona erdiriyor. Yani kırsaldaki öğretmen açığını kapatmak için uygulanan bir sistem, yarattığı yoğun öğretmen sirkülasyonu nedeniyle, kırsalda eğitime ve öğretmene duyulan güveni zayıflatabiliyor.

“Ben üçüncü öğretmenleriyim bir dönemde. Her ödevin sonuna lütfen gitmeyin dörtte de bizi siz okutun yazıyorlar. Yani ben de net bir şey söyleyemiyorum ikinci dönem atama durumu olabilir diye. Bu üzücü biraz. Zararı bizden çok çocuklara...”

Sınıf Öğretmenliği Mezunu Ücretli Öğretmen

Tüm zorluk ve fırsatların düğümünün bir ilmeğe bağlı olduğunu söylemek zor değil. Tekrar tekrar dinleyip okuduğumuz paylaşımlarda şemsiye kavramın aidiyet olduğunu anlıyoruz.

“Ücretli öğretmenin tanımına da baktığımız zaman zaten var olan kadrolu öğretmenin yerine bakan, kısa süreli öğretmenler olarak geliyoruz biz oraya. Tanıma bakınca aslında bizim oraya çok da aitlik hissetmememiz gerekiyor gibi. Çünkü ben orada bir öğretmenin yerine öğretmenim. Kısa süreli olduğumuzu bilmemiz gerekiyor. Tam da ait olmamamız gerekiyor diye düşünüyorum.”

Sınıf Öğretmenliği Mezunu Ücretli Öğretmen

Bu paylaşım, çıkış noktamız olan kırsalda ücretli öğretmenlik yapan yeni mezun sınıf öğretmenlerinin deneyimlerini anlama konusuna bir parantez niteliğinde. Ücretli öğretmenlerin çocuklar ve veliler ile bilinçli olarak bağ kurmama, aktivite ve etkinlik seçimlerinde risk almama, fiziki yetersizliklere geçici çözümler yaratma eğilimlerini not düşüyor, okuyucu için de bir soluk alma sorusu bırakıyoruz: **“Ait olmadığınızı bildiğiniz bir yere katkı sunma motivasyonunu nereden ve nasıl sağlarsınız?”**

Sonsöz yerine...

Atanmış ya da ücretli, mevzuat dışı alanlarda ikisini çok ince bir çizgi ayırıyor. “Bulunduğun okulda ücretli değil kadrolu olarak görev yapsaydın neleri farklı yapardın?” diye sorduğumuzda bunu daha da iyi anlıyoruz.

“Şu an okulumuzun durumu fiziki olarak çok kötü ama ellemiyorum açıkçası. Müdür odasında lamba yok mesela sabahları aşırı karanlık oluyor. Şu an idare ederim diyorum mesela. Ya da okul zilimiz yok telefonda alarm kuruyorum. ‘Hadi içeri’, ‘hadi dışarı’ diyorum. Atanmış olsaydım bunları gidermeye çalışırdım.”

Sınıf Öğretmenliği Mezunu Ücretli Öğretmen

Eski ve yeni araştırmalar ile yapılan görüşmeleri göz önünde bulundurduğumuzda ücretli öğretmenlik uygulamasının sağlıklı bir çözüm olmadığı, burada köklü bir politika değişikliğine ihtiyaç olduğu ortaya çıkıyor. Uzman olmayan kişilerin çocukların geleceği konusunda söz sahibi olabilmesi, öğretmen sirkülasyonunun verimli bir eğitim sürecini olanaksız kılması ve öğrenci, veli, öğretmen ilişkilerinin güvensizlik sebebiyle zedelenmesi bizi bu sonuca götüren en önemli göstergeler.

Peki mevcut durumda, ücretli öğretmen uygulaması halen yürürlükte iken sistem neleri farklı yapmalı? Ücretli öğretmenlerin süreç boyunca mesleklerini daha motive bir şekilde icra edebilmeleri için çeşitli önerilerde bulunmak mümkün. Fakat mevzuat içi alanlarda fark çok derinken ücretli öğretmenlere yönelik ön yargının kırılmasına dair toplantılar yapılması, ücretli öğretmenlerin deneyim ve kazanımlarının görünür kılınması, araştırma sonuçlarının ilgili kişi ve kurumlarla paylaşılması gibi öneriler yetersiz kalıyor. Süreci iyileştirmeye yönelik soruları yalnız öğretmen ya da öğrencilere değil politika yapıcılara da yöneltmek gerekiyor.

Zira bir öğretmenin aynı okulda bulunan “kadrolu” öğretmenle aynı haklara sahip değilken, mesleki gelişim eğitimlerine erişemiyorken, geçici görüldüğü için meslektaşlarından ve velilerinden destek alamıyorken, kendisi de yaptığı işte ne kadar süre geçici olduğunu bilmiyorken kırsaldaki çocukların hak ettiği nitelikli eğitimi vermesini beklemek pek de gerçekçi görünmüyor.

